

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 2. De objecto formali charitatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

Porro homo relatè ad se ipsum, ad objectum materiale secundarium charitatis pertinet non solum secundum animam, sed etiam secundum corpus: nam homo potest se ipsum diligere ex charitate secundum id omne sui, secundum quod potest esse particeps beatitudinis, & est aliquid ad Deum pertinens. Atqui homo non solum secundum animam, sed etiam secundum corpus est aliquid ad Deum pertinens, & potest esse particeps beatitudinis: ut enim ait S. Thomas 2. 2. q. 25. a. 5. ad 2. *ex fructione anime redundat quadam beatitudo ad corpus, scilicet sanitatis & incorruptionis.* Adde dona charitatis, agilitatis, & subtilitatis, quibus etiam gaudebunt corpora beatorum. Ergo, &c.

Nota. Corpus nostrum possumus diligere dupliciter, nempe amore sensuali, & amore supernaturali. Amamus corpus nostrum amore sensuali, cum volumus illi bona sensibilia & infima; sic corpora sua diligunt peccatores, qui in malo magis, quam iusti, diligunt se & corpora sua, quia in se ipsis finem suum ultimum constituunt. Amamus corpus nostrum amore supernaturali, cum volumus illi bona supernaturalia. Quod si volumus illi hæc bona, ut ejus bona sunt, tunc est amor concupiscentiæ pertinens ad virtutem spei, de quo non agitur hic; si verò hæc bona volumus illi, ut rei ad Deum pertinenti, tunc est amor charitatis, de quo nunc agitur: amando enim corpus nostrum ut rem ad Deum pertinentem, diligimus illud, quia Deum principaliter propter se diligimus. Utroque autem illo amore supernaturali iusti corpora sua diligunt; & sic diligendo, in bono magis illa diligunt, etiam cum illa assignant, & cogunt obedire rationi: hoc enim pacto promerentur illis beatitudinem, in quantum illius sunt capacia.

Dico, in quantum sunt capacia: non enim eodem modo capax est beatitudinis homo secundum animam & secundum corpus: nam secundum animam capax est beatitudinis, quantum ad id omne, quod est primum & essentialiter in beatitudine; quia secundum animam frui potest Deo, ipsum videndo intuitivè & amando, atque in eo vilo & amato suaviter quiescendo: secundum corpus verò non est capax beatitudinis, nisi quantum ad ea, quæ secunda sunt, & ex fructione summi boni connaturaliter derivantur, & redundant in corpus. Unde homo ex charitate amabilis est primario secundum animam, secundum corpus verò secundario tantum.

PROPOSITIO III.

Bona supernaturalia pertinent ad objectum materiale secundarium charitatis, non tanquam id quod diligitur ut amicus, sed tanquam id quod amico diligitur.

Prob. Nam 1. bona supernaturalia non sunt personæ. Ergo non possunt ex charitate diligi, sicut id quod diligitur ut amicus: ad solas enim creaturas rationales haberi potest amicitia. 2. Sunt tamen maxima bona creaturarum rationalium, ad quas haberi potest amicitia. Ergo possumus illa ex charitate diligere iis, quos ut amicos diligere possumus. Ergo, &c. Ita docet S. Thomas 2. 2. q. 25. a. 2. O. *Per amicitiam, inquit, amatur aliquid dupliciter. Uno modo, sicut ipse amicus, ad quem amicitiam habemus, & cui bona volumus. Alio modo, sicut bonum quod amico volumus: & hoc modo charitas per charitatem amatur, & non primo; quia charitas est illud bonum, quod optamus omnibus, quos ex charitate diligimus. Et eadem ratio est de beatitudine, aliis virtutibus (bonisque supernaturalibus).*

Dices. Ergo amare sibi beatitudinem & charitatem, pertinet ad charitatem, non ad amorem concupiscentiæ. R. bona omnia supernaturalia pertinere ad objectum materiale charitatis, & amoris concupiscentiæ, sed diverso modo: nam si ea diligimus propter nostrum commodum, seu quia nobis bona sunt & commoda, tunc est amor concupiscentiæ. Si verò ea diligimus propter gloriam Dei, nulla habita ratione proprii commodi, tunc est dilectio charitatis.

Porro quod diximus de bonis supernaturalibus, dicendum quoque est de omnibus aliis rebus irrationalibus & inanimatis: quamvis enim non sint ex charitate diligibiles, sicut id, quod ut amicus diligitur, quia, ut ait S. Thomas 2. 2. q. 25. a. 3. O. *amicitia ad eum habetur, cui volumus bonum, sed non proprie possumus bonum velle creature irrationali (& à fortiori inanimata), quia non est ejus proprie habere bonum, sed solum creature rationalis, quæ est domina utendi bono, quod habet, per liberum arbitrium:* sunt tamen ex charitate diligibiles, sicut bona, quæ aliis volumus (quos diligimus ut amicos;) in quantum scilicet ex charitate volumus eas conservari ad honorem Dei, & utilitatem hominum (quibus ad consequendam beatitudinem conducere possunt,) ut ait ibidem S. Doctor.

ARTICULUS II.

De objecto formali charitatis.

PROPOSITIO I.

Objectum formale charitatis est infinita Dei bonitas absoluta.

Prob. 1. ex S. Thoma 2. 2. q. 23. a. 5. ad 2. ubi sic ait: *Charitate diligitur Deus propter se ipsum. Unde una sola ratio diligendi attenditur principaliter à charitate, scilicet divina bonitas.* Et a. 6. in O. *Fides & spes attingunt quidem Deum, secundum quod ex ipso provenit nobis vel cognitio veri, vel adeptio boni. Sed charitas attingit ipsum Deum, ut in ipso sistat, non ut ex eo aliquid nobis boni proveniat: & ideo charitas est excellentior fide & spe, & per consequens omnibus aliis virtutibus.*

Prob. 2. ratione. Charitas est omnium virtutum præstantissima, juxta illud Apostoli 1. Cor. cap. 13. *Nunc autem manent fides, spes, charitas, tria hæc: major autem horum est charitas.* Ergo motivum charitatis est omnium motivorum præstantissimum. Atqui hoc motivum esse non potest nisi infinita Dei bonitas absoluta. Ergo, &c.

Dices 1. Per charitatem desideramus Dei visionem intuitivam ut nobis bonam, & appetitus nostri satisfactionem: dicit enim S. Augustinus lib. 1. Soliloq. cap. 6. *nos per charitatem desiderare Dei conspectum.* Ergo per charitatem desideramus beatitudinem nostram propter bonitatem Dei respectivam, adedque bonitas Dei respectiva pertinet ad objectum formale charitatis. R. neg. ant. Sic enim desiderare visionem Dei, pertinet ad spem, & ejusmodi desiderium oritur ex amore concupiscentiæ, cujus est velle nobis beatitudinem nostram propter bonitatem Dei respectivam, seu quia nostrum bonum est. Tunc igitur solum per charitatem desideramus visionem Dei, cum eam desideramus ut medium ad ardentius & constantius amandum Deum propter se, seu quia in se bonus est, ibi sistendo; vel cum eam desideramus præcisè, quia Deum propter se diligimus, nulla habita ratione proprii commodi, ut amplius explicabitur. Et sic intelligi debet S. Augustinus, cum ait conspectum Dei nos desiderare per charitatem.

Dices 2. Amare Deum propter beneficia ab eo accepta, est actus charitatis, & tamen objectum formale propter quod Deus tunc amatur, non est bonitas Dei, sed bonitas creata, nempe beneficia à Deo accepta. Ergo, &c. R. Deum propter beneficia ab eo accepta amari posse dupliciter. 1. enim amari potest propter beneficia ab eo accepta, vel etiam certò sperata, ut motivum proximum & intrinsecum amandi, & cum sic amatur, non est actus charitatis, sed gratitudinis. 2. Amari potest propter beneficia ab eo accepta, vel etiam certò sperata, ut motivum remotum & extrinsecum amandi, & cum sic amatur, est actus charitatis, cujus motivum proximum & intrinsecum est bonitas Dei absoluta, vi cujus nos amat, & nos amando, nobis beneficia contulit, vel probabiliter collaturus est: vel, si vis, cujus motivum & proximum & in-

& intrinsicum est amor quo Deus nos amat, & qui cum sit summa quædam perfectio, reddit Deum infinite amabilem propter se. Sed

Nota. Beneficia à Deo accepta, sunt ratio amandi Deum actu charitatis, sicut motiva credibilitatis sunt ratio credendi res à Deo revelatas, actus fidei divinæ. Sicut igitur motiva credibilitatis sunt tantum ratio remota & extrinseca credendi fidei divinæ res à Deo revelatas, quatenus tantum applicant nobis auctoritatem Dei revelantis, quantum oportet, ut propter eam, tanquam proximam & intrinsecam rationem assentiendi rebus à Deo revelatis, illas fide divina credamus; ita beneficia à Deo accepta, sunt tantum ratio remota & extrinseca amandi Deum actu charitatis, quatenus tantum applicant nobis, ut ita loquar, & sic applicant bonitatem Dei absolutam, ut propter eam, tanquam rationem proximam & intrinsecam amandi, ipsum amare velimus, & amemus. Unde sicut actus fidei divinæ, ad quem inducunt nos motiva credibilitatis, terminatur intrinsicè ad solam auctoritatem Dei revelantis, quæ proinde est objectum formale adæquatum fidei divinæ, ita actus charitatis, ad quem per beneficia à Deo accepta inducimur, terminatur intrinsicè ad solam bonitatem Dei absolutam, quæ proinde sola est objectum formale actus illius charitatis, ad quem inducimur per beneficia à Deo accepta.

Dices. Ex S. Thoma 2. 2. q. 23. a. 4. in O. charitas versatur circa bonum divinum, in quantum est beatitudinis objectum. Ergo charitas versatur circa bonum divinum, quod nostrum bonum est. Ergo bonitas Dei non absoluta, sed respectiva, est objectum formale charitatis. *R. neg.* utramque consequens. Nam per illud, in quantum, non intendit significare S. Thomas rationem formalem amandi, sed solum conditionem sine qua Deus non posset amari amore charitatis, quia charitas est amor amicitie ad Deum, ac proinde amor quo non solum diligitur Deus ut amicus, sed etiam appetitur unio & conjunctio cum illo, cuius appetitionis, sicut & dilectionis Dei motivum est bonitas Dei absoluta.

Ad amorem igitur charitatis requiritur, ut Deus possit nobis conjungi & uniri per actus beatificos, adeoque ut sit objectum nostræ beatitudinis; quia si non posset nobis conjungi & uniri per actus beatificos, non posset à nobis appeti unio & conjunctio cum illo, & sic non possemus eum amare eo amore, qui, amicitie proprius est: qui enim alterum amat amore amicitie non solum diligit eum propter se, sed etiam simul & indivisibiliter appetit uniri & conjungi cum illo, nulla habita ratione proprii & commodi, & solum quia alterum propter se diligit.

Dices. Ut amor Dei sit amor charitatis, requiritur & sufficit, ut præscindat à præsentia vel absentia Dei amati. Ergo non solum bonitas Dei absoluta, sed etiam respectiva potest esse objectum formale charitatis. *R. neg. ant.* Nam datur aliquis amor Dei honestus & supernaturalis, qui non est amor charitatis, sed concupiscentiæ; & tamen hic amor præscindit à præsentia vel absentia Dei amati, seu à possessione Dei, vel negatione hujus possessionis. Unde ad amorem charitatis requiritur aliquid aliud, per quod essentialiter differat ab amore concupiscentiæ, nempe objectum formale notabiliter diversum ab objecto formali amoris concupiscentiæ. Amoris autem concupiscentiæ, quo Deum diligimus, objectum formale aliud esse non potest, quam bonitas Dei respectiva: illud enim concupiscere dicimus, quodammodo, quia nobis bonum & commodum est. Superest igitur ut objectum formale charitatis sit bonitas Dei absoluta.

Deum itaque, etiam ut nobis unibilem & conjungibilem per actus beatificos, duplici amore amare possumus amore scilicet charitatis, & concupiscentiæ. Amamus illum amore concupiscentiæ, cum amamus illum, quia nobis bonus est. Amamus eum amore charitatis, cum amamus eum, quia in se bonus est. Hinc dupliciter appetere possumus uniri &

conjungi cum Deo, seu possidere Deum, eoque frui per actus beatificos. 1. enim hoc appetere possumus, quia nobis bonum & commodum est sic uniri & conjungi cum Deo, & hic appetitus pertinet ad amorem concupiscentiæ, cuius est tendere in Deum, ut nobis bonum & commodum. 2. Hoc appetere possumus, nulla prorsus habita ratione proprii boni & commodi, & hic appetitus pertinet ad amorem charitatis, cuius est tendere in Deum, præcisè quia in se bonus est, ibi sistendo. Unde per amorem charitatis, Deum, quia in se bonus est, diligimus, & Deum sic dilectum possidere, eoque frui appetimus, præcisè quia illum propter se diligimus.

Dices denique, actus, quo volumus Deo gloriam extrinsecam, quia Dei bonum est, est actus charitatis: Atqui hic actus habet pro objecto formali bonitatem creatam, nempe bonitatem respectivam gloriæ Dei. Ergo, &c. *R. neg. min.* Nam bonitas respectiva gloriæ Dei non amatur propter se, sed propter Deum, quem propter se amamus actu illo, quo volumus ei gloriam extrinsecam. Unde actus illius, quo Deo volumus gloriam extrinsecam, objectum formale est bonitas Dei absoluta.

PROPOSITIO II.

Bonitas Dei absoluta, sumpta non solum pro collectione omnium perfectionum divinarum, sed etiam pro singulis perfectionibus divinis, seorsim sumptis, est objectum formale charitatis.

Prob. Nam illud omne est objectum formale charitatis, propter quod Deus amabilis est propter se, adeoque amabilis est amore amicitie, & quidem super omnia, quæ non sunt Deus. Atqui propter quamlibet perfectionem divinam, seorsim ab aliis sumptam, Deus amabilis est propter se & super omnia, quæ non sunt Deus. Ergo, &c. Major patet. *Prob. min.* Nam quælibet perfectio divina, seorsim ab aliis sumpta, est infinita in suo genere. Ergo propter quamlibet perfectionem divinam seorsim ab aliis sumptam, Deus non solum propter se amabilis est, sed etiam infinite amabilis, adeoque amabilis super omnia quæ non sunt Deus.

Dices. Omnis actus charitatis est actus perfectissimus. Ergo omnis actus charitatis habet objectum formale perfectissimum. Ergo omnis actus charitatis habet pro objecto formali totam collectionem perfectionum divinarum. *R.* Omnem quidem actum charitatis esse perfectissimum ex suo modo tendendi in Deum generico, quatenus per quemlibet actum charitatis Deus diligitur super omnia propter se, seu propter bonitatem solam absolutam, nulla prorsus per hunc actum habita ratione commodi diligens. At inter actus charitatis, sic ex genere suo omnes perfectissimos, sicut alii aliis intensive perfectiores sunt, quia plures alii, alii pauciores gradus intensificationis habent: ita alii aliis perfectiores sunt extensive, quia alii ad plures, & ad pauciores alii perfectiones divinas extenduntur, aliis ob plures, & aliis ob pauciores perfectiones divinas Deum super omnia diliguntibus, in quo nullum est inconveniens.

Dices. Deus per quemlibet actum charitatis propter se diligitur ut infinite perfectus in omni genere perfectionis. Ergo, &c. *R. neg. ant.* Nam ad actum charitatis satis est, si Deus propter se diligitur ut infinite perfectus in aliquo genere perfectionis. Deum autem diligere ut infinite perfectum in omni perfectionis genere, pertinet ad solos charitatis actus, ex objecto formali perfectissimos extensive.

Dices. Si quælibet perfectio divina seorsim ab aliis potest esse objectum formale charitatis, omnes actus charitatis non sunt ejusdem speciei. Absurdum consequens. Ergo, &c. *R. dist. seq. maj.* Si quælibet, &c. omnes actus charitatis non sunt ejusdem speciei, physice & strictè loquendo, C. seq. maj. Nam v.g. actus charitatis quo Deus diligitur, quia est infinite iustus, physice & strictè loquendo, est alterius speciei ab actu charitatis, quo Deus diligitur, quia infinite misericors est. Omnes actus charitatis non sunt ejusdem spe.

speciei latè & moraliter loquendo, N. seq. maj. Omnes enim in hoc conveniunt, quòd pro objecto formali habeant perfectionem Deo intrinsicam & infinitam, qua redditur Deus infinitè, adeoque super omnia amabilis propter se: quod sufficit ad hoc ut pertineant ad eundem habitum per se infusum: habitus enim per se infusi se habent per modum potentie adeoque valere possunt ad actus diversos specie physica, qui conveniunt in modo generico tendendi in objectum.

PROPOSITIO III.

Deus non solum ut auctor bonorum supernaturalium, sed etiam ut auctor bonorum naturalium, est objectum formale charitatis justificantis, & supernaturalis.

Prob. 1. Deus ut auctor bonorum naturalium, est objectum formale charitatis: nam perfectio omnis, per quam Deus redditur infinitè amabilis propter se, potest esse objectum formale charitatis, ut patet ex dictis hactenus. Atqui perfectio, per quam Deus est auctor bonorum naturalium, reddit Deum infinitè amabilem propter se: est enim infinita, & Deo intrinseca per summam identitatem. Ergo, &c.

2. Deus ut auctor bonorum naturalium, est objectum formale charitatis justificantis: nam Deus ut auctor bonorum naturalium, est infinitè amabilis propter se. Ergo ut talis, est amabilis propter se super omnia. Ergo ut talis, amabilis est perfectio amore amicitie. Atqui omnis perfectus amor amicitie ad Deum justificativus est. Ergo Deus ut auctor bonorum naturalium, est objectum formale amoris seu charitatis sufficientis ad justificationem. Unde ulterius sequitur Deum, ut est auctor bonorum naturalium, esse objectum formale charitatis supernaturalis: ad omnem enim charitatem justificantem, sicut ad quemlibet alium actum pietatis, adiutorium gratie necessarium esse, & sic omnem charitatem justificantem, sicut & quemlibet alium actum pietatis superare vires naturæ, fides docet.

Dices. Amor naturalis & supernaturalis habent diversa objecta formalia. Atqui Deus, ut auctor bonorum naturalium, est objectum formale amoris naturalis. Ergo ut talis, non potest esse objectum formale amoris supernaturalis. *Prob. min.* Nam in statu naturæ puræ, nec vitiatæ per peccatum originale, Deus cum solis naturæ viribus, & absque omni dono gratuito superaddito, amaretur propter se ut auctor rerum naturalium.

R. neg. maj. Nam idem amor Dei propter se, qui non superat vires naturæ puræ & non vitiatæ, superat vires naturæ lapsæ, & per peccatum originale corruptæ; & ita idem amor Dei propter se, qui naturalis esset in uno statu, supernaturalis est in alio statu. Potest igitur esse idem objectum formale amoris naturalis & supernaturalis. Præterea, potest eadem perfectio divina esse objectum formale duplicis amoris Dei propter se, quorum unus tendat in Deum cum apprehensione, quæ non superet vires naturæ, puræ & alter tendat in Deum cum apprehensione, quæ vires naturæ, quantumvis puræ & non vitiatæ, superet. Atqui hic amor supernaturalis erit, ille verò naturalis. Ergo, &c.

ARTICULUS III.

Quid sit charitas actualis, & quotuplex.

1. **C**haritas est actus, quo Deum propter se, vel proximum aut nosmetipsos propter Deum diligimus. Deum autem diligi propter se, est Deum diligi propter bonitatem suam absolutam, hoc est, vel propter omnes perfectiones divinas, vel saltem propter aliquam ex perfectionibus divinis, ibi sistendo, nulla prorsus habita ratione proprii nostri commodi. Patent hæc omnia ex dictis hactenus Art. I. & II.

2. Charitas dividitur in perfectam & imperfectam *Sinonem Theol. Tom. II.*

appretiative. Charitas imperfecta appretiative est actus quo Deus verè diligitur propter se, sed nondum super omnia diligitur: unde hic amor Dei non est impossibile cum omni affectu ad peccatum mortale, & ita non habet vim justificandi: nec est charitas, nisi cum addito diminvente, inchoata, imò & tollente rationem propriam charitatis: quare simpliciter dici non potest charitas, sed solum dici debet inchoatio charitatis.

Charitas perfecta appretiative, est actus quo Deus non solum propter se, sed etiam super omnia diligitur. Charitatis autem sic sumptæ, quæ dicitur & est charitas simpliciter, tres sunt gradus. Primus est, cum Deus propter se diligitur super omnia alia bona, quæ obtineri vel retineri non possunt sine gravi offensa Dei: ita ut homo diligens Deum, malit bonis illis carere, quam illa contra voluntatem seu legem Dei graviter obligantem obtinere vel retinere. Hinc porro gradus charitatis, cum excludat omnem affectum ad peccatum mortale, sufficit ad justificationem peccatoris. Præterea, ad salutem necessarius est: cum cadat sub præceptum sub mortali obligans suo tempore.

Secundus gradus est, cum Deus propter se diligitur super omnia, non solum graviter, sed etiam leviter Deo displicentia, ita ut homo paratus sit potius quolibet bono carere, vel quodlibet malum pati, quam Deum vel leviter offendere. Unde hic gradus charitatis impossibile est cum omni affectu non solum ad peccatum mortale, sed etiam ad veniale. Ad Christianam perfectionem necessarius est, non ad salutem: non enim est præcepti, sed consilii tantum. *At inquires.* Tenemur vitare omnia venialia. *R.* non tenemur vitare ex motivo charitatis, & possumus ea vitare ex motivo aliarum virtutum, & si sic vitemus, sufficit.

Tertius gradus est, cum Deus propter se diligitur non solum super omnia ei displicentia sive graviter sive etiam leviter, sed etiam super omnia, quæ ei minus grata & accepta sunt. Unde hic tertius gradus amoris Dei propter se, impossibile est non solum cum omni peccato sive mortali sive etiam veniali, sed & cum omni imperfectione deliberata. Et homo sic diligens Deum, semper eligit id quod iudicat esse gratius & acceptius Deo, illudque anteponeit cuilibet alteri bono, quamvis licito, sibi que utili jucundo & honorifico. Hic charitatis gradus summus christianæ perfectionis gradus est, nec cadit sub præceptum, sed sub consilium tantum.

3. Charitas perfecta appretiative, dividitur in perfectam & imperfectam intensivè. Item in perfectam & imperfectam extensivè. Charitas imperfecta intensivè, est ea, quæ non habet plures, aut saltem non multò plures gradus intensivæ, quam ad perfectam apprehensionem requirantur: perfectam enim apprehensionem sine aliquibus intensivæ gradibus, seu sine aliquo voluntatis conatu sibi proportionato esse non posse, nobis persuasum est. Charitas perfecta intensivè, est ea, quæ multò plures, quam ad perfectam apprehensionem requirantur, intensivæ gradus habet. Charitas perfecta extensivè, est ea, quæ cumulum omnium perfectionum divinarum: imperfecta verò extensivè, est ea quæ non omnes perfectiones divinas, sed aliquam vel aliquas tantum habet pro objecto formali.

Quæres, utrùm amor Dei propter se, & amor proximi propter Deum, sint ejusdem speciei?

R. Sunt ejusdem speciei moralis: quia cum habeant idem objectum formale, habent eandem honestatem moralem. At non sunt ejusdem speciei physice, quia habent diversa objecta materialia, non eodem modo per objectum formale affecta: unum enim objectum materiale intrinsecè, alterum verò extrinsecè tantum afficitur per formale, quod proinde ad unius materialis amorem propter se, & ad alterius amorem propter aliud movet. Unde amor Dei propter se, & amor proximi propter Deum, physice habent tendentias specificè diversas. Ex quo sequitur tantum, non omnes actus charitatis esse ejusdem speciei.

O

spe-